

<b>1. godina</b>			
<b>NAZIV KOLEGIJA: Antička nošnja na spomenicima istočnog Jadrana</b>			
<b>OPĆE OBAVIJESTI</b>			
<b>ODJEL</b>	Odjel za arheologiju – Sveučilište u Zadru		
<b>STUDIJ</b>	Poslijediplomski znanstveni studij “Arheologija istočnog Jadrana”		
<b>USMJERENJE</b>	Antička arheologija	<b>Godina studija</b>	
<b>NASTAVNIK</b>	<b>Prof. dr. sc. Dražen Maršić</b>		1.
<b>USTANOVA</b>	Sveučilište u Zadru		<b>Semestar:</b> I.
<b>STATUS KOLEGIJA</b>		<b>Izborni</b> Izborni za druge studij. grupe	
<p>• <b>OPIS KOLEGIJA:</b></p> <p>O važnosti nošnje u razvoju čovjeka i njegove civilizacije najbolje govori podatak da se <i>homo sapiens</i> nerijetko definira kao primat koji upotrebljava odjeću. Odijevanje na prvi pogled nije područje kojim bi se trebala baviti arheologija, već antropologija ili čak etnoarheologija. Međutim, kao što poznavanje neke antičke civilizacije danas više nije moguće bez osnovnog uvida u epigrafiku, numizmatiku i sl. discipline, tako nije moguće zaobići ni ovo područje, koje sve više postaje samostalna znanstvena disciplina.</p> <p>Znanost je razvoj odjeće i odijevanja pokušavala objasniti različitim razlozima: potrebom osnovne zaštite, pokrivanjem genitalija, atraktivnošću materijala, kao i socijalnim statusom i funkcijom. Danas je jasno da je razvoj odjeće bio motiviran kompleksnim razlozima, te da je ona u svakoj civilizaciji imala svoju vjersku, društvenu, političku, a reklo bi se i psihološku funkciju. Potvrdu toga možda nije nigdje tako lako pronaći kao u Rimu, najkozmpolitskijem antičkom društvu.</p> <p>Istraživanje antičke nošnje započelo je u 16. i 17. stoljeću i do danas je akumuliralo respektabilnu bibliografiju. Povijest tih istraživanja u kratkim crtama oslikala je Larissa Bonfante, a najvažnijim monografijama smatraju se one M. Bieber i L. Wilson iz 20-ih i 30-ih g. 20. st. – prve o grčkoj, a druge o rimskoj odjeći. Istraživanje grčke, etrušćanske i rimske mode i odjeće ni danas nije izgubilo na aktualnosti. Fokusiranjem na detalje odjeće i njihove antičke konotacije mogu se značajno obogatiti rezultati istraživanja s područja arheologije, umjetnosti i kulturne povijesti.</p> <p>Za Grke i Rimljane odjeća je često, ako ne i primarno, označavala društveni rang, status, službu, autoritet. Umjetnički spomenik naprosto je bio dokument koji je trebalo „ispisati“ i „čitati“ prepoznatljivim vizualnim jezikom, imajući na umu točno određeno značenje i pravne konotacije. Glavni oblici komunikacije bili su novac, slikarstvo i skulptura, a niži elementi toga vizualnog jezika, tj. ukupne prezentacije ili spoljašnjosti likova (<i>habitus</i>) odjeća, gestikulatura i atributi. Svaki od tih izraza imao je u rimskoj umjetnosti specifično značenje i likovnu poruku, upotpunjenu obično karakterom i sadržajem natpisa kao neizostavnim popratnim elementom. Neki rimski pisci (kao Seneka) išli su toliko daleko tvrdeći da se iz čovjekova govora i odjeće može iščitati njegov karakter ili stil života.</p> <p>Kolegij će obrađivati one dijelove grčke i rimske nošnje, i to isključivo gornje odjeće (<i>amicti</i>), koji se susreću ili ih je moguće očekivati na spomenicima istočnog Jadrana. Sistematiziran je u dva poglavlja, na način da se zbog obimnosti građe oba poglavlja mogu izvoditi i kao zasebni kolegiji. U prvom poglavlju obrađuju se dijelovi muške nošnje, bluze <i>tunica</i> (grč. hiton) i <i>dalmatica</i>, glavne vrste ogrtača <i>toga</i>, <i>pallium</i> (grč. <i>himation</i>), <i>sagum</i>, <i>paenula</i>, <i>paludamentum</i> i <i>lacerna</i>, najčešći tipovi obuće i uporaba prstenja i bula. Drugo poglavlje bavi se ženskom nošnjom. Pored osnovne bluze (<i>tunica</i>, hiton), obrađivat će se gornja bluza ili <i>stola</i>, <i>tunicopallium</i> i ženski ogrtač <i>palla</i>, dijelovi obuće i praksa prikazivanja ženskog nakita i toaletnog pribora. Analizirat će se materijal, kroj i načini drapiranja svakoga odjevnog predmeta (npr. <i>toga</i> i <i>palla</i>). Posebna pažnja posvetit će se lokalnoj nošnji u unutrašnjem dijelu provincije koja je u mnogo većem dijelu zadržala autohtoni karakter.</p>			
<p>• <b>CILJEVI KOLEGIJA:</b></p> <p>Razvijanje specijaliziranog znanja o antičkoj nošnji istočne obale Jadrana kao preduvjetu za daljnje unapređenje metodologije samostalnoga znanstvenog rada.</p>			
<b>VODIČ:</b>		Zimski semestar	Ljetni semestar
<b>ECTS - STUDENTSKO OPTEREĆENJE:</b>		2	
<b>TJEDANA PO SEMESTRU:</b>		15	
Sati tjedno:	predavanja	1	

	seminari				
	vježbe				
	mentorski rad				
Ukupno sati:	predavanja	15			
	seminari				
	vježbe				
	mentorski rad				
Ukupan broj dana terenske nastave:					
<b>NASTAVNE METODE:</b>					
Predavanja					
<b>NASTAVNA POMAGALA:</b>					
udžbenici	bilješke .pp	članci	knjige	internet	
<b>UVJET ZA PRIZNAVANJE BODOVA:</b>					
Odslušana nastava					
<b>NAČIN POLAGANJA ISPITA:</b>					
ispit se ne polaže					
<ul style="list-style-type: none"> <li><b>LITERATURA:</b></li> </ul> <p><b>Obvezna:</b></p> <p>M. BIEBER, Roman Men in Greek Himation (Roman Palliati). A Contribution to the History of Copying, <i>Proceedings of the American Philosophical Society</i>, 103/3, 1959, 374-417.</p> <p>L. BONFANTE WARREN, Roman Costumes - A Glossary and Some Etruscan Derivations, <i>ANRW</i>, I/4, 1973, 584-614.</p> <p>I. ČREMOŠNIK, Nošnja na rimskim spomenicima u BiH, <i>GZM</i>, n.s. XVIII, 1963, 103-125.</p> <p>H. R. GOETTE, <i>Studien zu römischen Togadarstellungen</i>, Mainz am Rhein, 1990.</p> <p>N. GOLDMAN, Reconstructing Roman Clothing, <i>The World of Roman Costume</i> (ed. J. Lynn Sebesta – L. Bonfante), The University of Wisconsin Press, 2001, 213-237.</p> <p>B. I. SCHOLZ, <i>Untersuchungen zur Tracht der römischen matrona</i>, Wien 1992.</p> <p>S. SCHÖNAUER, Odjeća, obuća i nakit u antičkoj Dalmaciji na spomenicima iz Arheološkog muzeja u Splitu, <i>VAHD</i>, 93, 223-515.</p> <p>J. L. SEBESTA, Symbolism in the Costume of the Roman Woman, <i>The World of Roman Costume</i> (ed. J. Lynn Sebesta – L. Bonfante), The University of Wisconsin Press, 2001, 46-53.</p> <p>S. STONE, The toga: From National to Ceremonial Costume, <i>The World of Roman Costume</i> (ed. J. Lynn Sebesta – L. Bonfante), The University of Wisconsin Press, 2001, 13-45.</p> <p><b>Dopunska:</b></p> <p>D. MARŠIĆ, <i>Portretne stele na obalnom području rimske provincije Dalmacije</i> (doktorska disertacija u rukopisu), Zadar 2002,</p> <p>D. MARŠIĆ, Nove aserijatske portretne stele, <i>Asseria</i>, 1, Zadar 2003, 157-183.</p> <p>D. MARŠIĆ, Izgubljeni salonitanski spomenici (I) - portretna stela obitelji <i>Pompeius</i>, <i>Adrias</i>, 11-14/2001-2004, Split 2005, 5-34.</p> <p>D. MARŠIĆ, Rimske portretne stele iz Muzeja grada Trogira, <i>Opuscula archaeologica</i>, 28, 2005, 111-146.</p>					
<b>UVJETI:</b>					
Registracija za slušanje kolegija:			Registracija za ispit:		
<b>PREDUVJETI ZA UPIS KOLEGIJA:</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li><b>REFERENTNI RADOVI NASTAVNIKA ZA KOLEGIJ:</b></li> </ul> <p>Fragment antičkog reljefa iz Baške Vode, <i>RFFZd</i>, 39(26)/2000, Zadar 2001, 37-48.</p> <p><i>Portretne stele na obalnom području rimske provincije Dalmacije</i> (doktorska disertacija u rukopisu), Zadar 2002.</p> <p>Nove aserijatske portretne stele, <i>Asseria</i>, 1, Zadar 2003, 157-183.</p> <p>Rekompozicija dvodijelne nadgrobne stele iz Arheološkog muzeja u Splitu, <i>RFFZd</i>, 40(27)/2001, Zadar 2003, 65-76.</p>					

Izgubljeni salonitanski spomenici (I) – portretna stela obitelji Pompeius, *Adrias*, 11-14/2001-2004, Split 2005, 5-34.  
Rimske portretne stele iz Muzeja grada Trogira, *Opuscula archaeologica*, 28, Zagreb 2005, 111-146.